

svojem staremu očetu je imel dovolj prilike opazovati priprosto ljudstvo. Ljubezen do ubogega ljudstva, potrebe njegove, izboljšanje národnega šolstva se mu je že tã globoko v srce vtisnilo. — V latinskih šolah je kazal velike zmožnosti — pa le v tistih predmetih, za katere je bil vnet. V svojem „Schwanengesang-u“ sam pripoveduje „Indem mich das Wesen der Unterrichtsfächer meistens lebendig und richtig ergriff, war ich für die Formen, in denen es erschien, vielseitig gleichgiltig und gedankenlos“. Böhmer omenja v svoji pedagogični zgodovini: „Orthographisch schreiben lernte er nie“. — Vender je njegov velik duh nadomestoval vse pomanjkljivosti v njegovem dejanskem življenji. Posebno zmožen je bil pri učenju jezikov. Pri nekej priliki je celó učitelja grškega jezika prekosil v govorniški nadarjenosti. Zato je Pestalozzi tedanje politične, socialne in šolske razmere tako izvrstno in navdušeno opisal. O tem sicer na tem mestu ne moremo obširno govoriti, ali toliko vender omenjamo, da takratne razmere niso bile na boljem, kakor v Bosni in Hercegovini za časa zasedanja avstrijske armade. Gospôda je priprosto ljudstvo v duševnem in intelektualnem obziru neusmiljeno tlačila, kar je blazega Pestalozzi-ja neizrečeno bolelo; zbog tega je on svoj národ bolj in bolj ljubil. — Iz vseh njegovih učnih nazorov in spisov razvidimo, da je bil visoko naobražen mož — toda le bolj enostransko. — V 18. letu svoje dóbe je Pestalozzi že hodil v „Collegium humanitatis“, kjer se je učil teologičnih ved. Pestalozzi piše o tej šoli: „Unabhängigkeit, Wohlthätigkeit, Aufopferungskraft und Vaterlandsliebe war das Losungswort unserer Bildung“... Učenci so po tem takem bili sami sanjači, živeči za ideale. Poleg tega dobí Pestalozzi še Rousseau-vega Emila v roke, ki je na njega posebno vplival. — Mej sabo so tam bivajoči literati: „Klopstock“, „Wieland“, „Kleist“ sklenili prijateljstvo in neko zvezo, kjer opazimo tudi „Bluntschli-ja“, „Schulthessa“, „Lavater-ja“ in druge. Pozneje so to društvo imenovali „Patrioten“. Tudi so ustanovili poseben list „Erinnerer“, ki naj bi vplival v probujo ljudstva. Pestalozzi je tudi pisal za ta list — osobito članke v vzgoji — in so ga celó radi „Müller-ja“ zaprli, ker je proti temu neki članek pisal. Zavoljo tega društva patrijotov ni smelo lista dalje izdajati. (Dalje prih.)

Književstvo.

— „**Matica Slovenska**“ v Ljubljani je za 1884. l. izdala: a) Letopis Matice Slovenske za 1884. l. Uredil Evg. Lah. — b) Črtice iz duševnega žitka štaj. Slovencev. Sestavil dr. Jos. Pajek. — c) Lovčevi zapiski. Spisal J. S. Turgenjev, preložil Fr. Jos. Remec. Drugi del. Vse te knjige imajo mnogo, mnogo prav poučne in zanimljive vsebine, in so prav dobra berila za učiteljske knjižnice.

— „**Družba sv. Mohora**“ v Celovci je za 1885. l. svojim družnikom podarila šestero knjig, namreč: a) Življenje Marije in sv. Jožefa, III. snopič; b) Cecilija, II. del; c) Občna zgodovina, X. snopič; d) Slovenski pravnik, II. snopič; e) Miklova Zala, slovenskih večernic 88. zvezek; f) Koledar za 1885. l. Vse te knjige tudi ugajajo učiteljskim knjižnicam, v šolski knjižnici pa bolj odrasli mladini. Vsaka učiteljska knjižnica naj bode tedaj ud „Matice Slovenske“ in „Družbe sv. Mohora“.

— „**Vrtec**“, časopis s podobami za slovensko mladino št. 4. ima to-le zanimljivo vsebino: Delaj zjutraj, vzpomladi, v mladosti (pesen). Oče naš, kateri si v nebesih (gledališka igra v jednom dejanji). Otroci, molite za stariše. Deklica in lastavica. Minka in mačka (s podobo). Penično gnezdo. Smrt. Volk in koza. Išl (s podobo). Zaklād. Volk in človek. Pomagaj si sam. (V pri-logi:) Hrepenenje po domovini (pesen). Dunaj 1683. l. Tujozemske živali (s podobami). Gašperjeve zabave. Listje in cvetje.

— „**Ljubljanski Zvon**“ v 4. zvezku obsega to-le vabilno blago: Balada o potresu (pesen). Kje si miru obljubljena dežela? (pesen). Veliki grof (zgodovinski roman). Bajke in povesti o Gor-jancih. Žalôba (pesen). Osêhlo cvetje (pesen). Reka — Timava. Slavni Slovenci. Pogovori. Jožef Pagliaruzzi — Krilan. Agitator (roman). Književna poročila. Slovenski glasnik. Šah.

— „**Kres**“ 4. šte. (v Celovci) obsega: Arabela. Roman. Spisala Pavlina Pajkova. (Dalje. — Pesni mladeniške ljubezni. A. Pin. — Na višavi. Povest. Spisal Anton Koder. — Pevec. Mirko. — Ponočna Ježa. Balada. Mirko. — Narodne pripovedke. Priobčuje Mat. Valjavec. — Rjavost žita. Spisal M. Čilenšek. — O narodnih pesnih koroških Slovencev. Spisal J. Scheinigg. (Dalje.) — Dahovina. Spisal M. Sila. — Solva. Davorin Trstenjak. — Drobnosti. — „Kres“ izhaja v mesečnih zvezkih na 3—4 polah začetkom vsakega meseca; velja 4 gld. na leto, 2 gld. na pol leta in se tudi lahko po snopičih à 40 kr. v knjigarnah kupuje. — Tudi letnik 1882, 1883 in 1884 se še dobi in sicer po 3 gld.

— „**Ljudska knjižnica**“, katere prideta vsak mesec dva snopiča (po 4 pole) na svetlo (v Mariboru, v Leonovi tiskarni), je užé 6krat izšla in obsega dobro izbrano tvarino za prosto ljudstvo in odraslo mladino. Stane za vse leto 1 gld. 70 kr.

— „**Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli**“, spisal Janko Leban (Gradimir), ljudski učitelj; ponatis iz „Uč. Tov.“ dobiva se v Milic-evi tiskarni posebej, in stane 25 kr., pod križnim zavrtkom 5 kr. več, to je: 30 kr. — Priporočamo jo tedaj učiteljem in učencem!

— „**Gragja za istoriju Dubrovačke pedagogije**“, sakupio Vicko Adamovič, Sa 9. slika. (Izdano u korist Gunduličeva spomenika.) Zagreb 1885. Naklada hrv. pedagog. - književnoga zbora. (Širiteljima narodne prosvjete pučkim učiteljima Odovud i Odonud Velebita u znak iskrenoga poštovanja i kolegijalnosti pisac.) Ta prezanimljiva povest hrv. šolstva začénu se 656. l. in se sluje do 1800. l. Tvarina je krasno izbrana in umljivo pisana. Slike so kaj žive in obsegu primerne. Priporočamo to lepo knjigo tudi slovenskim učiteljem. Stane 1 gld. 20 kr.

D o p i s i.

Iz Komena v Sežanskem okraji*), v 10. dan aprila. (Predkonference, učitelji-dopisniki.) Znano je čitateljem »Učit. Tovarisa«, da je ministerstvo za uk in bogočastje izdalo ukaz vsem deželnim šolskim svetom, naj bi se v bodočih okraj. učit. konferencah pretuhtali in prešetarili učni načrti za realije. — Vled tega je naš deželni šolski svét v Trstu doposlal vsem okrajnim šolskim svetom ukaz v tem smislu. Naš okrajni šolski svét je pa naložil g. okrajnemu nadzorniku Sinkoviču nalog, naj z bolj uvežbanimi učitelji našega okraja sestavi enketo, koja bi v posebnih predkonferencah sestavljala podrobni načrt za realije (zemljepisje, zgodovino, prirodopisje in prirodoslovje). G. nadzornik S. je tedaj povabil v enketo sledeče učitelje: gg. Jož. Trampuž-a (Kostanjevica), Fr. Tomšič-a (Nabrežina), Ant. Benigar-a (Tomaj), J. Hrovatin-a in M. Kanté (Sežana) in Ant. Leban-a (Komen). Prva dva sestavljata načrt za enorazrednice, tretji za dvo- in zadnji trije za čveterorazrednice. (Trirazrednic ni v našem okraji.) Do sedaj smo imeli pod predsedništvom g. nadzornika Sinkoviča tri konference, t. j. 26. marcija od 2. do 5. popoldné v Sežani in včeraj (9. aprila) od 8½ do 12 pred- in od 2 do 5½ popoldné v Nabrežini. Konečno bode še seja dné 30. t. m. v Sežani. — Ta odsek, ozir. predkonferenca, bode v prihodnji okraj. učit. konferenciji (baje prve dni junija) izdelane načrte predložila. Okraj. konferenca bode imela zadačo to delo pretuhtati in prestudirati. Načrti se potem odposljejo po okr. šolsk. svétu deželnemu šol. svétu v Trst, in od tam naučnemu ministerstvu v potrjenje. — Omeniti še morem, da se načrti sestavljajo v Kehrovem smislu, kakor pravi Niedergesäss na strani 48. v svoji »Spec. Methodik-i«: »Ein Minimum, welches sicher erreicht wird, ist jedenfalls viel besser, als ein Maximum, das nur prunkvoll auf dem Papiere steht«.

Še nekaj. — Vajen sicer nisem prijeti za peró, kadar se drugi tepó, a za sedaj naj bode, morda bo kaj pomagalo. In ako ne bode pomagalo, vsaj imel bodem dobro zavest, da sem pomagati hotel. Tedaj na dan!

V zadnjem času so se jeli neki gg. učitelji v »Edinosti« in »Soči« kav sati zaradi razširjevanja ljudskih šol in zaradi »naučnega« celodnevne pouka i. t. d. To je žalostno, da učitelji kaj takega počenjajo. Res je, da prava kritika je včasih potrebna, a — ako že kritika mora biti — naj se vrši vselej v strokovnjaškem (pedagogičnem) listu. Grdó je, da se gg. tovariši v političnih listih lasajo, ter prouzročevajo mej národom posmeh sebi in našemu šolstvu na kvar. — Nehajte tedaj enkrat z neplodnim dopisovanjem; ako se pa vam nadaljno dopisovanje v navedeni zadevi umestno zdi, pišite v pedagogične liste. Tamkej »brusite uma svitle meče!« Gg. uredniki Vam radi odprejo predale svojih listov. Kaj ne g. urednik? — Tedaj: Videant consules! — **)

A. L.

*) Komen je tudi na Štajerskem. Pis.

**) Res je, da učitelji še vse premalo podpiramo svoje liste. Bodimo tù vsaj nekoliko sebični! Uredn.